

Inserati se sprejemajo in velja ristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se ce s primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nehrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medija-ovi hiši. II. nadstropji.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Rečne ulice št. 5.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Slovani pa rimska stolica.

(Dalje.)

Slava teh dogodkov sporočila se je iz tako daljnih in razširjenih dežel tudi v Rim. — Ko je bil toraj papež Nikolaj I. izvrstnema bratoma zaukazal priti v Rim, sta brez obotavljenja sklenila povelje izvršiti; veselo nastopivši popotovanje v Rim nesla sta seboj ostanke sv. Klemena. To zvedivši šel je Hadrian II., ki je bil izvoljen namesto umrlega Nikolaja, spremljan od duhovenstva in ljudstva odličnema gostoma z veliko častjo naproti. Truplo sv. Klemena, ki je bilo pri tej priči povečano z velikimi čudeži, nesli so v slovesnem sprevodu v baziliko (cerkev), ki je bila ob času Konstantina sozidana prav na prostoru očetovske h še nepremagljivega mučenika. Potem sta Ciril in Metod v navzočnosti duhovenstva papežu poročala o apostolskem delovanju, v katerem sta se sveto in marljivo trudila. In ker so ju dolžili, da sta ravnala proti določbam prednikov in proti najsvetejšim verskim občajem, ker sta se pri svetih opravilih posluževala slovanskega jezika, zagovarjala sta svojo reč s tako odločnimi in važnimi razlogi, da so papež in vsi duhovniki moža pohvalili in jima pritrdili. Potem sta bila oba, ko sta bila odmolila katoliško vero ter prisegla, da hočeta v veri sv. Petra in rimskih papežev ostati, od Hadriana samega za škofa imenovana in posvečena, več njihovih učencev pa je prejelo razne svete rede.

Po Božji previdnosti pa se je zgodilo, da je Ciril l. 869 dne 14. februarja v Rimu sklenil življenje bolj zrel na čednostih kakor na

letih. Javno in tako slovesno, kakor je pri rimskih papežih v navadi, bil je k pogrebu nešen ter prečastitljivo položen v grob, ki ga je bil Hadrian sam sebi napravil. Ker rimsko ljudstvo ni hotelo, da bi se bilo sveto truplo ranjkega preneslo v Carigrad, dasiravno je neka močno žalujoča sorodnica iskreno zanj prosila, prenešeno je bilo k sv. Klemenu ter blizu njegovih ostankov pokopano, ktere je Ciril sam toliko let z velikim spoštovanjem hranil. In ko so ga med slovesnim prepevanjem psalmov ne v mrtvaškem, ampak marveč slavnem obhodu nesli po mestu, zdelo se je, kakor da bi bilo rimsko ljudstvo jako svetemu možu prineslo prvi dar nebeškega češčenja.

Ko je bilo to opravljeno, vrnil se je Metod vsled povelja in volje rimskega papeža kot škof nazaj na Moravsko k navadnim opravilom svoje apostolske službe. V tej deželi prizadeval si je „kakor zgled čede iz srca“ od dne do dne z večjo gorečnostjo streči katoliški reči, nemirnim novotarjem se krepko zoperstavljati, da bi z neumnimi mnenji ne bili spodkopali katoliškega imena, kneza Sventopolka, ki je Ratislavu nasledoval, v veri podučiti in ga opustivšega svoje dolžnosti opominjati, svariti in naposled kaznovati s prepovedjo vseh svetih opravil. Zavaljo tega si je nakopal sovraštvo jako hudobnega in nečistega samovladarja, ki ga je zapodil v pregnanstvo. Pa nekoliko pozneje v službo zopet nazaj postavljen dosegel je s primernim opominjevanjem, da je dal knez znamenja spremenjenega duha, ter sprevidel, da je treba prejšnjo navado popraviti z novim življenjem. Spomina vredno pa je, da čuječa ljubezen Metodova prestopivši meje Moravske,

kakor je bila za življenje Cirilovega segla do Liburncev in Serbov, je zdaj objela tudi Panonce, katerih kneza, Kocelja po imenu, je on podučeval v katoliški veri ter ohranil v podložnosti, in Bolgare, ktere je z njihovim kraljem Borisom vred vtrdil v krščanski veri, in Dalmatince, s kterimi je delil ter se vdeleževal nebeških skrivnost, in Korotance, pri kterih se je mnogo trudil, da bi jih pripeljal k spoznanju in češčenju enega samega pravega Boga.

Pa to je možu delalo sitnost. Ker nekteri iz nove krščanske družbe, ki so pisano gledali urna dela in čednost Metodovo, tožili so nedolžnega pri Janezu VIII., nasledniku Hadrijanovem, češ, da je v veri sumljiv ter se pregrešil zoper navado prednikov, ki so bili navajeni pri svetih opravilih rabiti le grški ali latinski jezik, drugoga pa nobenega ne. Papež, goreče skrbeč za ohranitev vere, in starega reda (discipline), pokliče Metoda v Rim ter mu ukaže obdolžbe ovreči in se opravičiti. Zmerom pripravljen ubogati in zaupajoč na svojo dobro vest stal je l. 880 pred Janezom in nekterimi škofi in mestnim duhovenstvom, ter je lahko dokazal, da je stanovito sam hranil in pridno druge učil ravno tisto vero ktero je bil v pričujočnosti in z odobrenjem Hadriana razložil in na grobu prvaka apostelnov s prisego potrdil; da se je pa pri svetih opravilih posluževal slovanskega jezika, delal je to iz opravičenih vzrokov in po pravici vsled dovoljenja papeža Hadriana samega, in tudi sv. pismo tega ne zabranuje. S tem zagovorom se je tako očistil vsakega suma kakega zadolženja, da je papež o tej zadevi razumel Metoda in prav rad potrdil njegovo nadškofovsko

Bankovčar.

Dogodba na sodnijske spise naslonjena.

Naglo obogatel.

(Dalje.)

Brž potem odpre in v sobo stopi policijski komisar z dvema policajema. Ko se je predstavil, prosi tujca, naj mu pokaže popotna pisma. Tujec mu poda zvezek, kterega je bil prej na mizo položil, komisar pregleda vse, potem dá pisma nazaj, a pravi:

„Pisma so v redu. Zdaj morate le še dovoliti, da preiščemo vašo popotno robo. Pokažite mi tudi vse, kar imate pri sebi. Mi je neprijetno nadlegovanje osebe vaše, a dolžnost je dolžnost.“

Smehljaje izroči vse, kar ima pri sebi, komisarju, policaj pa se spravi pregledovati njegove zaboje s popotno robo.

„A, tu je bankovec, kterega ste od takarja prejeli“, prične komisar, ko najde ponarejeni bankovec s križem in napisom. „Vi ste mu dali pravega zá nj. Zakaj?“

„Kupil sem ga, gospod komisar“, odgovori tujec mirno, „kakor se kupi blago. Meni se je

deset goldinarjev vreden zdel. Če je manj ali nič vreden — moja škoda.“

„Tako!“ prhne komisar, „čudno! Ali ste ga mislili kje izdati?“

„Bog varuj! Saj vidite križ in napis na njem. Kdo bi ga vzal? Meni je le spomin na to mesto, kakor na pr. kaka fotografija.“

Med tem sta bila policaj vso tujčevo robo preiskala in prevrnla, a ničesar našla, kar bi ne bilo v redu. To naznanita komisarju, ki na to tujca nadalje izprašuje:

„Vi imate še drugoga denarja pri sebi?“

„Da, ali avstrijskega le malo, si ga bom moral pač zameniti za laškega.“

„Pokažite mi ga, prosim!“

Tujec vzame iz torbice zavitek in ga pomoli komisarju.

„Hm, to je veliko“, pravi ta, ko je pregledal laške bankovce in nakaznice.

„Za kupčijo se potrebuje denar“, odgovarja tujec mirno.

„Koliko časa mislite tu ostati?“

„Kakor kane, dokler mi bo všeč ali se mi bo potrebno zdelo.“

„Ta bankovec bom jaz sabo vzel“, reče komisar slednjič in se odpravlja.

„O, če vam je všeč, le vzemite ga“, odgovori tujec, „jaz sem se ga že nagledal. Ni nič posebnega na njem.“

„Hm! hm!“ dé komisar in pogleda okoli po sobi še enkrat, „menda smo opravili, idimo! Ne zamerite, gospod, postava je postava, ki mora tudi ponoči oči odprte imeti.“

Potem gre, policaj za njim. Tujec gleda nekako posmehljivo za njimi in ko je zaklenil vrata, se ruga na pol glasno:

„Da, vi pa že, vi, ste že pravi. Če ne bo nihče drugi vjel tistih, ki so delali in izdajali ponarejene bankovce, potem jih boste vjeli še le vi. Haha!“

In z glasnim smehom se spusti na mehki naslanjač in se zamisli. Pozno je že, sveči ste do polovice zgoreli. Zaspanec ga premaga in kmalo je slišati dihanje, — tako tiho, kakor da bi nikogar v sobi ne bilo.

Naj spi, naj se ziblje v sanjah prijetnih ali neprijetnih, pustimo ga in oglejmo si rodovino direktorjevo, ali prvič le direktorja samega. Kako? Zdaj, po noči, ko vse počiva od dovršenega dela in nabira moči za novo delo? Mar tudi direktorja moti v ponočnem počitku kak policaj? Ne, pri obče čislanjem

oblast in njegovo poslovanje med Slovani. Razun tega je izvolil še nekaj škofov, nad katerimi naj bi bil Metod postavljen, in ki naj bi mu pri oskrbljevanju krščanskih zadev pomagali, ter ga je priporočil s prečasnimi pismi in s slobodno oblastjo poslal nazaj na Moravsko. To vse je pozneje papež potrdil v pismu do Metoda, ko je imel ta vnovič trpeti pred zavistjo svojih nasprotnikov. Zato je miren v svojem srcu in svezan z najtesnejšo vezjo ljubezni in vere s papežem in celo rimsko cerkvijo sebi odločeno službo nadalje opravljal še z veliko večjo čuvovitostjo, in ni se dolgo pogrešal iz vrstni sad njegovega prizadevanja. Ker ko je bil h katoliški veri pripeljal najprej českega kneza Bořivoja on sam, potem pa njegovo ženo Ludmilo s pomočjo nekega duhovnika, je v kratkem dosegel, da se je krščansko ime na dolgo in široko razširilo med tem narodom. Ravno o tistem času si je prizadeval luč evangelija zanesti na Poljsko, in ko je bil sredi skoz Galicijo tje dospel, vstanovil je škofovski sedež v Levoju. Od ondod je odšel v Moskvo, kakor nekteri poročajo, ter je vstanovil škofovsko stolico v Kievu. S temi gotovo nezvenljivimi lavorikami vrnil se je k svojim nazaj na Moravsko; in ko je čutil, da se bliža zadnja ura, zaznamoval je sam svojega naslednika, ter je opominjal duhovnike in ljudstvo v poslednjih naročilih k čednosti, potem pa se prav mirno ločil od življenja, ki je bilo zanj pot v vj nebesa. — Kakor za Cirilom Rim, tako je za umrliim Metodom žalovala Moravska, zgubljenega pogrešala in mnogotero častila njegovo truplo. (Dalje sledi.)

Izseljevanje v Bosno.

Avstrijska vlada želi Bosno kolonizirati in kultivirati, to je ona vabi ljudi v Bosno, da bodo zemljo obdelavali, ki pusta in brez koristi leži. Že zadnjč smo v političnem pregledu našli vse tiste poboljške, ki jih vlada obeta priseljencem v Bosni. Če jih je morda kdo tistokrat pregledal, naj bodo v kratkem še enkrat navedeni:

1. Vlada obeta priseljencem podporo za zidanje hiše, skednjeve in hlevov.
2. Zemljo dá vlada na upanje; še le čez nekaj let, kedar si že malo pomorejo, začeli bodo priseljenci vsako leto nekaj plačevati za

posestvo, tako dolgo, da ga izplačajo. To plačilo pa ne bo veliko, ker bodo le toliko plačali za svet, kolikor je zdaj cenjen, znano pa je, da ima zdaj zemljišče v Bosni nizko ceno.

3. Pašnike dobodo priseljenci iz početka zastonj v porabo; še le čez nekaj let bodo začeli nekoliko najemščine plačevati od pašnikov.

4. Les za zidanje pohištva dá država zastonj.

5. Če hoče cela vas priseljencev zidati cerkev ali šolo, dobi les zastonj.

6. Priseljenci so davka 10 let prosti. Le če bi kdo svoje posestvo prodal, in bi novi gospodar ne prišel v Bosno, ampak posestvo v najem dajal, ali neobdelano ležati pustil, potem se tako posestvo davku podvrže.

Kakor je videti, so pogoji prav ugodni. Ker dobi priseljenec v Bosni zemljišče in pašnike na upanje, ker mu država pomaga, pohištvo postaviti, zato ni treba družega, ko zdrave roke in kakih 200 gl'd denarja, pa vsak lahko posestnik v Bosni postane. Z nevoljo smo slišali, da bi vlada najrajši prav dosti Nemcev doli privabila, in tako se bo čisto slovanska dežela počasi ponemčila. Ne samo iz tega, ampak še iz drugih uzrokov bi mi radi videli, da bi se revni Slovenci v Bosno izselili.

Čeravno nam je žal za vsacega rojaka, vendar bi mi vsacemu Slovencu privoščili, da si svoje stanje zboljša. Po Krasu, v tolimskih hribih in tudi po drugih krajih Slovenije je sem ter tje huda revščina, pusta zemlja ne more rediti prevelicega števila prebivalcev. Pa tudi v rodovitnih dolinah se nahajajo bajtarji in četrtgruntarji, ki imajo premalo zemljišča in vsled tega slabo živijo. Zdaj jim je Bosna odprta, če le nekaj goldinarjev vkup spravijo, da se z najpotrebnejšim orodjem in drugimi stvarmi preskrbē, postanejo lahko posestniki v Bosni, in če bodo pridni, so lahko v nekaj letih premožni kmetje. Saj Slovenec je že znan kot marljiv in dober delavec; trden je pa tudi, da se ne ustraši ne mraza, ne vročine. Res je, da bi naša dežela nekaj stotin prebivalcev zgubila; pa to ni nobena nesreča, saj se tam težko živi, kjer je preveč ljudi. Mnogi mislijo, da je taka dežela srečna in cvetoča, kjer je prav veliko prebivalstva. Pa ti se motijo; Italija in Češka ste silno gosto obljudeni; pa

ravno v teh deželah vlada silna revščina; na tisoče ljudi mora iti po svetu kruha iskati tako Lahi kot zidarji, Čehi kot godci. Preobljudena dežela ne more biti srečna, ker je drug drugemu na poti, zemlja ne more vseh rediti, in naredi se gnušno kruhoborstvo.

Sicer pa bi se nič ne poznalo, če bi prav več tisoč Slovencev v Bosno šlo; ta primanjkljaj bi se v malih letih zopet pokrtil. Slovenski izseljenci v Bosni pa bodo slovenski domovini lahko mnogo koristili. Če bodo potrebovali obrtniških izdelkov, pisali bodo ponje v svoj kraj, na Slovensko; oni bodo tudi lahko posredovali, da bodo še drugi Bošnjaki začeli obrtniške izdelke na Slovenskem kupovati, to tem prej, ker jim je Slovenija najbližja obrtniška dežela, ker Hrvaška nema dosti industrije.

Tako se lahko prične za slovensko obrtnijo nova, vesela doba, in blagostanje na Slovenskem se bo vsled kupčijske zveze z jugoslovanskimi deželami močno povzdignilo. Brez dvoma bodo tudi slovenske knjige in slovenski časniki romali k slovenskim izseljencem v Bosno, ker bodo hoteli vedeti, kaj se doma godi, in tako bodo podpirali še slovensko literaturo.

Kakor stvar obračamo, vedno pridemo do tega sklepa, da bi revni slovenski kmečki ljudje dobro storili, če se preselijo v Bosno.

Politični pregled.

V Ljubljani 17. oktobra.

Avstrijske dežele.

Ekskutivni ali izvrševalni odsek avtonomistične desnice državnega zbora se je 16. t. m. zbral na Dunaji v stanovanji poljskega poslanca Groholskega k posvetovanju o nadaljnjem ravnanji desničarjev. Vdeležili so se ga vsi udje razun ministra Dunaje vskega in Dalmatinca dr. Klaiča. Eđinost med tremi klubi desnice se je vnovič vtrdila, zlasti so Poljaki potrebo njeno pvdarjali. 17. t. m. imela je biti ob 11. uri druga seja, h kateri so se pričakovali tudi ministri Taaffe, Dunajevski, Ziemialkovski in Pražak.

V kratkem se imajo v Pešti sniti **delegacije**. „Politik“ konstatira, da bo česki narod, ki šteje 5 milijonov duš, zastopan po enem samem poslancu, namreč po dr. Šromu iz Moravskega. Nasprotno pa imajo Nemci od

direktorju nima policija nič opraviti, vsaj ponoči ne. Tedaj direktor, kakor vsa rodovina njegova zdaj že skoro ob jutranjem času gotovo počiva. Ali kaj pomeni luč v njegovi sobi, kjer navadno opravlja najtajnejša opravila svoja? Poglejmo skoz okno. Tam sedi naslonjen na komolec levice, desnica drži v roki pero, oko pa strli v veliko na mizi razpeto knjigo. Pero mu drči ob širokih vrstah številik gor, potem zopet dol, a nasledek je vedno majanje z glavo. Čez nekoliko časa zapre knjigo, jo potisne v predalo, ktero skrbno zaklene, potem pa se nasloni v naslanjaču nazaj in pokaže obraz. Pa kak je ta obraz! Dobro, da ga ne vidi gospa soproga, da ga ne vidite ljubeznjivi hčerki, da ga ne vidita sina, ki zdaj v srednjih šolah vrio napredujeta. Da bi ga zagledali, vstrašili bi se in pobegnili, ker to ni več obraz ljubega, druzega očeta, to je obraz obupnega človeka. — Ziaj se gibljejo žnabli, čujmo, kake besede bodo buhnile ali polagamo prilezle iz ust.

„Ni drugače“, šepeta s čedalje naglejim in burnejim glasom, „propad mi je gotov. In kak propad! Ne časten, nezakrivljen, ampak za

goljufa me bodo zaprli. Uboga moja rodovina! prokleta igra na borski!“

Hlastno seže po kupci napolnjeni z vodo? ne, z rumom, in jo vlije v suho grlo, potem zapali vnovič vgasnjeno smodko in nadaljuje hripavoga glasú:

„Ne, še ne vé nihče, da sem toliko denarja fabriškega borski v žrelo vrgel; to utegne priti na dan še le čez mesec ali dva. Toda priti mora na dan in potem sem pogubljen jaz, rodovina moja osramotena.“

Vnovič se zamisli, potem se vzdigne in jame hoditi po tleh z debelimi preprogami prevlečen h, da je le pičlo škripanja čevljev slišati, in govori v kratkih stavkih:

„Predno vsi poginemo, boljše, da se žrtvuje eden — vsaj začasno, saj se pozneje lahko pomaga. Naj gre Albina. Izak Barteles je sicer goljuf, lump, ki bi ga ne pustil nikdar čez svoj prag. A ponuja mi za Albino, če mu jo dam za ženo, 30.000 gl'd, se reče, hoče jih vložiti pri meni za njeno varnost, če bi se utegnulo njemu kaj pripetiti. S tem denarjem bi jaz lahko povrnil zneske, ktere sem bil iz fabrične blagsajuce vzal, in nihče bi za mojo nezve-

stobo ne vedel. — Toda Albina uboga stvar! Kaka osoda bi ji bila na strani tega grdobina, nesramneža! — — A boljše, da je žena bogatega trgovca, nego hči goljufa. Ha!“

Naglo sede, primakne stol k mizi in jame pisati ter piše, da zlato solnce pogleda skoz okno. Ko to zapazi, zaklene vse, kar je pisal, v predalo, razmrši nekoliko posteljo, da bi se videlo, kakor da bi bil po noči spal, potem pa se umije, počeše in preobleče. Ko stopi pred zrcalo, se vstraši sam svoje podobe in beži — ven iz mesta, da bi se v jutranjem zraku nekoliko okrepčal. Ljudje, ki ga poznajo in srečajo, majó z glavami, ker ga tako zarano niso videli še nikdar na nogah. — —

Tretji dan pride gospica Albina iz očetove sobe vsa obupna in objokana, za njo pa je slišati očetov glas:

„Ubogalo boš, premalo te je, trmoglavno deklet. Izak Barteles je tvoj ženin, pri tem ostane. Danes še bo prišel k nam, glej, da ga sprejmeš, kakor ženinu gre. Čez štirinajst dni bo poroka. Vse je že dogovorjeno.“

Proti poldnevu je prišel res Izak Barteles, suha, neprijetna, ostudna osoba. Soproga di-

60 delegatov njih 50, tedaj pet šestink! Tako so Nemci v Avstriji zatirani. Čuje pa se, da hočejo nemški delegati demonstracijo napraviti in da hočejo svoje mandate odložiti. To pa zborovanja ne bo oviralo, ker pošlje gosposka zbornica 20 delegatov, iz raznih dežel pa jih pride 16 avtonomističnih delegatov, tedaj jih bo vsih vkup 36, po postavi pa jih zadostuje 30, da smejo zborovati.

Iz českich listov zvemo, zakaj se ne bo sklical ne **slovansk**, ne **splošen avtonomističen shod**. Za slovansk shod niso Poljaki nič vneti, potem pa tudi Čehi in Poljaki nečejo posnemati nemško-liberalcev, da bi se postavili na tesnosrčno narodno stališče. Kot vladajoča stranka morajo imeti celo državo pred očmi, n z modrim samozatajevanjem pokažejo svojo sposobnost za vlado. Ko bi se pa sklical splošen avtonomističen shod, bi se s tem nehote povzdignila veljava nemško-avstrijskega „parteitaga.“ Sicer pa so merodajni možje tudi rekli, da je državni zbor pravi prostor za politične razprave.

Nasprotno pa je gotovo, da se skliče v **Linc nemško-konservativen shod**, to pa iz tega uzroka, da bodo ti možje iz treh nemških dežel in zastopniki nemškega kmeta slovesno protestirali proti laži, kakor bi bili ustavoverci pravi in edini zastopniki nemškega naroda. V vabilu, ki se že razpošilja udom nemško-konservativne stranke, pravi začasni odbor, da je treba protestirati zoper laži ustavovercev, kakor bi bili le oni zastopniki nemštva, kakor bi le oni znali dobro gospodariti, kakor bi bili le oni cesarju, državi in postavam zvesti. Podpisani so Lienbacher, dr. Fuchs, Dolbhamer, Oberndorfer, Ruf, dr. Porzer.

Vnanje države.

Posvečevanje kolinske cerkve na **Nemškem** se je tako vršilo, kakor smo pred kratkem v članku povedali, da se bo. Svečanost je bila čisto posvetna, duhovščina ni prišla blizu, toliko več pa je bilo liberalnih kričačev, ki so nemško ime v nebo povzdigovali, namesto da bi Bogu čast dajali, kakor se pri taki svečanosti spodobi. Razmere na Nemškem so v resnici žalostne.

V **turških** zadevah je še vse pri sta-

rem. Turki so obljubili, da bodo Črnogorcem Ulcinj v kratkem predali, pa ga še zdaj niso iz česar moramo sklepati, da Turčija morda tudi te obljube ne misli držati.

V **Nimicu** je vstav sv. Jeronima za Ilire ali Jugoslovane in v njem ravnatelj kanonik Črncić. Hvaležen za slovansko poslanico je kapitelj omenjenega vstava 11. t. m. poklonil se sv. Očetu Leonu XIII, ter se zahvalil najprej zato, da je poglavar katoliške cerkve god ssv. Cirila in Metoda razširil za vso cerkev in potrdil rabo staroslovenščine v liturgiji brez ozira na notranje ali vnanje zapreke, in potlej, da je počastil ž njo tudi sv. Hieronima, zavestnika ilirskega vstava. Sveti Oče vidoma glajeni so podelili sv. blagoslov pričujočemu kapitelju in vsem slovanskim narodom priporočevaje duhovščini, da naj encikliko to kar najbolj more razširjuje med narod.

Dosedanji državni tajnik kardinal **Nina** dobil je zarad bolehanja odpust, in pravi se, da mu naslednik bode kardinal **Jacobini**, temu pa naslednik na Dunaju **Vannutelli**.

Na **Francoskem** so zdaj začeli mnihe izganjati. Katoliki so silno žalostni in pričakujejo rešitelja, ki jih bo rešil juda Gambette in drugih liberalcev, Grof Chambord si pridobiva vedno več simpatij in nič se ne vé, če ne bo še danes ali jutri francoski kralj.

Ruski car se misli vnovič oženiti in sicer s kneginjo Dolgoruki.

Grško kraljestvo se pripravlja na vojsko, preskrbuječe se z orožjem in denarjem. Vlada si je nedavno izposodila 60 milijonov.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 16. okt. (Mestni zastop in kolizej.) Tukajšni slovenski dnevnik poroča, da se je zdaj tudi zdravstveni svet ljubljanski z večino izrekel zoper nakup kolizeja. To je čisto jasno, da hiša v jami, brez vsakih odtokov ne more biti zdrava. K zdravstvenemu momentu pride kot drugi stavbeni. Tu so izvedenci svojo sodbo izrekli, da je kolizej stara, z blatom zidana podrtija, v kateri še ni varno stanovati, ker se je bati, da se vse na kup ne podere. Ali se sme potem vojaškemu poveljniku zameriti, če si on dvakrat

da je le eden izmed nas nesrečen, kakor da bi bili vsi. Zdaj je rodovina naša rešena.“

Dan po tej dogodbi stopi v direktorjevo pisarno jako eleganten gospod šipke postave in prične:

„Me več ne poznate, gospod direktor?“

In ko ta vpre oči vánj, a odmaje z glavo nadaljuje:

„Ne poznate več Janeza, bivšega nadzornika v vaši fabriki?“

„Ej, ej, komaj“, spregovori direktor, „kdo bi vas pa tudi na prvi hip spoznal! Ste se zelo spremenili.“

„Da, ugodni zrak na Laškem“ —

„Na Laškem ste zdaj? Kako da niste po odpustu vrnili se k nam nazaj, niti se pismeno oglasili?“

„To vse vam bom pozneje razložil, gospod direktor, če mi boste to dovolili.“

„Prav radoveden sem res. Kako se vam zdaj godi?“

„Precéj dobro, gospod direktor, tako, kakor se more goditi solastniku in skoro že lastniku velike fabrike.“

„A,“ se čudi direktor in nadaljuje: „Skoro lastnik fabrike. Sedite, prosim, in razložite mi to meni nerazumljivo reč.“ (Dalje prih.)

premislj, prej da pusti vojaške v tako barako umestiti? Vedno se toži v Ljubljani, da je premalo vojakov, da tedaj krčmarji, mesarji, peki, branjevci in rokodelci premalo zaslužijo.

Iz kakošnega uzroka pa ne dajo vojakov v Ljubljano? Zato, ker nema mesto skor nobene poštene kosarne. Št. peterska je še najboljše, pa premajhna; ravno tako je meščanska kosarna v Trnovem le majhna reč. Cukrarna in kolizej se znata pač porabiti v sili; če pa ni potrebe, se bodo vojaški poveljniki takih stavb ogibali, ter se premestili raje v kako drugo mesto. Zda, ko je mesto poldrugí milijon na posodo vzelo, bi lahko zidalo lepo in pošteno kosarno, ter tako zagotovilo obrtnikom vojaško posadko. Če bi taka kosarna prav 300.000 gld. stala, nič ne dé, vendar bi bilo nekaj videti, in naloženi kapital bi kmalo začel obresti nesti. Kolizej pa bo stal s popraviljem kakih 170.000 gl., in kaj imamo v njem? Naj ga še tako popravljajo, ostal bo stara podrtija v nezdravi jami in brez prostora za vaje vojakov. Vprašanje je, če bodo hoteli vojaški poveljniki to poslopje za kosarno porabiti; če pa kolizej kot kosarno zavržejo, ali če se ga bodo le nekteri poveljniki ogibali, potem trpi mesto veliko škodo, teh 170.000 je skoraj kakor v vodo vrženih.

Tako nemškutarska večina mestnega zbora gospodari z mestnim premoženjem! To je že več, ko samovoljno paševanje, to je izdajalstvo mestnih interesov, kakoršnega bi se morda še kak poštenejši paša sramoval. Ne najdemo besedi, da bi zadosti oestro obsodili tako lahko-mišljeno, da hujše besede ne rabimo, gospodarstvo z mestnim premoženjem.

Radovedni smo, če se bodo zdaj ljubljanskim meščanom oči odprle, in če bodo prihodnjo pomlad zopet biteli nemškutarje volit.

To niso očetje, ampak očmi. Kako bodo tudi ljudje za Ljubljano skrbeli, ki imajo svoje srce v Nemčiji? Kako bodo slovensko Ljubljano ljubili oni, ki pri vsaki priložnosti kažejo svoje sovraštvo do domačega, slovanskega jezika? Kdaj bomo vendar rešeni [te móre, ki leži nad Ljubljano, ter jo ovira pri njenem razvitku?

Upajmo, da bodo Ljubljanci vendar sprevideali, da se tem možém, ki tako gospodarijo, ne sme dalje pustiti mestno krmilo, in da bodo to pokazale prihodnje volitve v mestni zastop. Čeravno se bo zopet mnogoštevilna falanga uradnikov nam nasproti vrgla, kakor še vselej, vendar so neodvisni meščani v večini, in zamorejo zmagati, če hočejo.

Iz spodnje Idrije, 13. oktobra. Danes je imela tudi naša občina srečo, videti našega slavljenege deželnega predsednika, ki je prišel našo novo Cirklijansko cesto in druge ceste po Tominskem ogledovat. Bil je velečastiti gospod, kolikor je bilo v naglici mogoče, slovesno sprejet: s pritrkavanjem namreč, s pokanjem možnarjev in malo niže od slavoloka njemu na čast postavljenega spodobno in radostno pozdravljen. Mudil se je nekoliko v farni hiši in v cerkvi, kjer je na orglah veselo zadonela cesarjeva hvalna pesem, in potem se je podal z veselostjo in vidno zadovoljnostjo na svoje daljno popotovanje spremljan do farne meje — do Vrščevja. Tako se časti in spoštuje oni, čegar srce bije za deželni in ljudski blagor. Slava mu!

Od Celja 13. oktob. (Opravičenje — Slomšek in osemletna šol. doba — peticijska.) Dasiravno sem bil popolnoma prepričan, da se Slomšekov izrek o šolanji od besede do besede tako glasi, kakor ga je „Slov.“ v šte-

rektorjeva ga je sprejela s hlinjeno prijaznostjo, ker je komaj premagovala se in zatajevala svoj čut, Albina je sicer pokazala se za trenutek, ker jo je oče prav privlekel v sobo, potem pa s hudim trganjem se izgovarjaje zopet smuknila iz sobe; a Izak Barteles tega ni za zlo vzela, ker si je na tihem mislil: „Le čakaj golobica, kedar boš v moji kletki, boš že po mojem pela. In moja boš, gotova si mi, te bom brž pri očetu za-aral.“

Direktor je vedenje hčere svoje izgovarjal z naravno žensko plašnostjo, a Izaka zagotovil, da bo kmalu bolj krotka, ko le bolj spozna ženina. Izak se je postrani smejal, potem pa sta se oba peljala k doktorju, kjer sta naredila pismeno pogodbo tako-le: Direktor dá svojo hčer Albino za ženo Izaku Bartelesu, ta pa vloži za njeno varnost pri očetu 30.000 gld., in sicer brž ko je pogodba podpisana. Če bi se oče potem kesal ali bi iz ženitve v štirinajstih dneh nič ne bilo brez krivde Izakove, potem dobi Izak svoj denar nazaj in še 10.000 gld. po vrhu.

Pogodba je bila podpisana in direktor se je pripeljal domu z denarjem, kterege mu je bil jud odštel. Albina je bila prodana, očitanje vesti je oče pobijal s tem, da je rekel: Boljši,

108 priobčil, ne pa tako, kakor ga je g. nabiratelj Slomškovih izrekov (v „Popot.“ l. 16. str. 249) v uvodu k „drugi zbirki“ navedel, sem vsled „Poslanice“ v števil. 112 vendar še enkrat vzel Drobtnice l. 1846 v roke, in sem našel, da tudi ta Slomškov izrek, kterega je g. nabiratelj iz celo druge „Popotnikove“ torbe str. 280 privlekel, in ga v svoji poslanici od 4. t. m. z debelimi črkami kot „od besede do besede, od čerke do čerke (!) nepopačeno prepisanega „razglasil, ni nepopačen, ampak mu manjka cele — dovolj pomenitne — vrste izvirnika, brez da bi bil prostor zaznamovan, kjer bi se ona dala vvrstiti (Primeri Drob. ali pa „Slov.“ št. 108.) Toliko v opravičenje „Slov.“ dopisov od Celja. Vse druge opazke, ki so se mi vrivale, vrgel sem — iz ljubezni do toliko nam potrebne sloge — pod klop. Le na neko dogodbo iz nedavno preteklih dni bi g. nabiratelja Slomškovih izrekov rad opomnil. Gotovo mu je znano, kako so nekteri mladi klepetali nad „Slov.“ vrednikom, ker ni hotel nekterim liberalnim kričatem na ljubo resnico pregrizniti, ni preklical članka, kteri je tudi po priznanji teh mladih — le djanske razmere Slovencev — če tudi nekoliko rezko — pojasnoval. G. nabiratelj s temi mladimi gotovo nikoli ne bo vlekel, odkar si sam skuša, kako težko je svojo zmoto javno pripoznati, če tudi obe priči, na kateri se je on zanašal in vzklicaval, Drobtnice namreč, in Popotnik, proti njemu pričujete.

Da pa g. nabiratelj Slomškovih izrekov ne zgubi veselja do tega hvalevrednega dela, hočem mu še neko veselo povedati! Po marljivem prebiranju Slomškovih spisov našel sem, da rajni, vedno nepozabljivi Slomšek, ako bi še živeli, bili bi sedaj še celo za desetletno šolsko dobo! Ali ni to za „Popotnika“ imenitna znajdba? To se pa da takole dokazati. „Popotniku“ je znano, da je letošnjo spomlad do štajarskega deželnega zbora prišlo okoli 700 peticij ali prošenj, ktere so se hudo pritoževale zoper novo šolsko postavo. Poslednjič pa so še prav lepo prosile, naj bi vis. dežel. zbor šolsko postavo tako predrugačil, da bi 1.) otrokom bilo potreba vsakdanje šole le od šestega do dopolnjenega dvanajstega leta obiskovati — naj bi se pa za to 2.) zopet nedeljske šole upeljale. Te (nedeljske šole) bi pa potem otroci morali ob nedeljah in praznikih v svojem trinajstem in šestnajstem letu obiskovati. Štajarski deželni zbor je sicer teh 700 peticij vrgel pod klop, češ, da ni kompetenten se nanje ozirati, pa ljudstvo vendar ne bo nehalo trkati, dokler se mu ne odprejo vrata polahčanja šolske postave. Sedaj se po vsem Štajarskem podpisujejo prošnje do vis. državnega zbora za spremenjenje dosedanje osemletne šolske dobe v šestletno, pa tako, da bi otroci 7. in 8. in če bi bilo potreba tudi 9. in 10. leto ob nedeljah in praznikih „ponavljalne šole“ obiskovali. Za takošno šolsko dobo bili bi gotovo tudi rajni knezoškof Slomšek, ako bi še živeli! To smemo trditi ne le samo zato, ker so vsi pravi zagovorniki našega ljudstva zanjo vneti, ampak to je posebo sklepati iz njih lastnih besedi, ktere nahajamo v opombi k „Ponovilu potrebni naukovi za nedeljske šole na kmetih.“ Tam na 3. strani takole pišejo: „Učiti, ponoviti (v nedeljski šoli) je veliko, časa pa malo; ni mogoče v ednem letu vse — pa v treh ali štirih letih se lahko vsi predmeti tega vodila ponové.“ Ako bi se zopet vpeljale 2—4 letne „ponavljalne šole“, zamogla bi se naša mladež po besedah rajnega škofa Slomškega iz te knjige naučiti vsega „česar njej je k časnini in večni sreči potreba.“ Kdor Slomškovke nedeljske šole pred očmi ima, on

še le bo prav razumel pomen Slomškovkega izreka: „Od sedmega do 14. leta otroci niso za delo, ampak za nauk!“ Mislim, da stvar je sedaj dovolj jasna! Resnicoljub mlajši.

Domače novice.

V Ljubljani, 16. oktobra.

(Prošnja.) Pošla je bila že lani šolska knjiga „Prirodopis Živalstva“, izdelal Pokorny, poslovenil Erjavec, in ker tretjega novega izdanja doslej Slov. Matica nikakor ni mogla preskrbeti, smo prosili in pri družnikih Matici in nakoledovali jih toliko, da na pr. v Ljubljani jih imajo gimnazijski učenci vsi; ako jih drugod kje še pogrešajo, naj obrnejo se do znanih bližnjih ali daljnjih udov Maticnih in dobili jih bodo za potrebo, dokler prihodnje leto po Matici izide tretjič. — Pošla pa je letos spet druga šolska knjiga. Slovensko Berilo za VIII. gimnazijalni razred. Izdal Dr. Fr. Miklošič. Na Dunaju. Tiskana v ces. kralj. zalogi šolskih bukev — ni več dobiti. Morebiti imajo kteri nekdanji učenci vendar še to knjigo; lepo so prošeni, naj jo blagovolijo poslati ali kteremu gimnazijskemu učencu, ali pa sedanjemu slovenskemu profesorju v osmem razredu g. Jos. Marnu — na pòsodo, ali zastonj v dar, ali tudi za gotovo, kajti dijak brez knjige — vojak brez orožja. —

(Izpraševanje učiteljev) se je pričelo v Ljubljani včeraj, oglasilo se je vsega skup 35 učiteljev in učiteljic.

(Javna tombola) se je v nedeljo vršila ob lepem vremenu in najboljšem redu. Čistega dohodka bo okoli 1000 gl.

(Začasna prememba v ljubljanskem poštnem poslopju.) Zavoljo zidanja in popravljanja poslopja in poštnih prostorov je zdaj sprejemanje in oddajanje navadnih in rekomandiranih

pisem ter časnikov v hiši prejšnje gostilnice „pri sponi“ (zur Schnalle) ne daleč od pošte.

(† G. Janez Tomažič) ljubljanski meščan in bivši kustos v čitalnici ljubljanski, oče preč. gospoda vikarija Tomažiča, je 17. t. m. po dolgi bolezni v 71. letu svoje starosti umrl. Pogreb bo danes popoldne ob 4. uri od hiše števil. 6 v gledaliških ulicah na pokopališče sv. Krištofa. R. I. P.

Razne reči.

— Duhovske premembe v Krški škofiji: Doberlivaški prošt in župnik na Korškem, velč. g. Bizonik postali so dekan in konzistorijalni svetovalec, dosedanji dekanijški oskrbnik č. g. Šervicelj prejeli so naslov konzistorijalnega svetovalca!

— Slovenščina na Štajarskem, piše „Gospodar“, ni v deželi navaden jezik. Tako je razsodil v Gradci višje deželske sodnije predsednik g. vitez plem. Waser. Gosp. Urbanec v Ptuj je namreč na svojo slovensko vlogo ali tožbo prejel nemšk odgovor od okrajne sodnije ter se je pritožil zoper to v Gradci. Toda pritožbo je plem. Waser odbil češ: na Štajarskem je deželski navadni jezik pri sodnijah nemški (weil die landesübliche Gerichtssprache die deutsche sei.) G. Urbanec je se tudi zoper to pritožil pri višjem sodišči.

Organist in mežnar

se vzame v službo, ki bi bil tudi dostojno zmožen mladino v branju, pisanju in v računstvu podučevati, oženjen ima prednost. Bolj natanko se poizve pri cerkvenem predstojništvu na Svetigori. Post Sava u/d Südbahn. (2)

Wheeler et Wilson Manufakturizing Comp. v Novem Jorku v Ameriki.

Mi naznanjamo, da je gospod Haman zaradi drugih opravkov naš zastop za Kranjsko odložil, in da je ta zastop prevzel gospod

Franc Detter v Ljubljani.

Glavno vodstvo

Wheeler et Wilson Manufakturizing Comp. v Novem Jorku.

Bratje Kirsch.

Opiraje se na to naznanilo opozorujem uljudno slavno občinstvo, da se odslej najboljše in najbolj priljubljene amerikske šivalne mašine, kakor

Original-Wheeler et Wilson,

„ Howe,

„ Singer,

„ Grover et Baker itd.

za celo Kranjsko le pri meni dobivajo, in sicer po nizki od fabrike določeni cen. proti petletni garanciji.

Nikdo naj se ne pusti motiti po tujih okoli plazečih se agentih, ker ti prodajajo le ponarejene, in še od ponarejenih najslabše, izvržene stroje, ki niso za nič in jih je treba zmirom popravljati.

Take izvržke prodajajo ti brezvestni agenti, ki so se v domačem kraju že nemogoče storili, po 10 in 15 procentov dražje, nego se pri meni dobra, garantirana roba na izbiru dobi.

Moji potujoči agenti, in sicer gospodje A. Grebenc, A. Spail, L. Breclnik in A. Uran imejo legalizirana pooblastila in dajejo zastonj poduk, kako naj se stroji rabi.

Plačuje se lahko na obroke po 4 gl. in več na mesec. Nadatje 10 do 15 gl. zadostuje.

(2)

S spoštovanjem

Franc Detter v Ljubljani.